

Artifex entreprenörskap

Förstudierapport

Förord

Under våren och sommaren 2016 har Steneby, Mariestad och Tibro genomfört en gemensam förstudie kring entreprenörskap kopplat till utbildningarna inom design, konst- och kulturhantverk som bedrivs på platserna.

Hushållningssällskapet Skaraborg fick i mars i uppdrag att projektleda förstudien Artifex entreprenörskap enligt beviljad ansökan till Västra Götalandsregionen. Uppdraget har innefattat kartläggning av innovationsstrukturer i Västra Götaland och utblickar i Sverige, kartläggningar av nulägen på de tre utbildningsplatserna, förslag på upplägg och aktiviteter för fortsatt utveckling och diskussioner kring finansiering.

Tack till alla som frikostigt delat med sig av kunskap och tankar.

Skara 2016-09-11

Charlotte Backman och Malin Lundqvist

Sammanfattning

Steneby, Mariestad och Tibro bedriver utbildning med material- och hantverkskoppling på platser utanför större städer och det finns olika utbildningssamordnare på samma plats som bedriver utbildning på olika nivåer.

Den grundläggande problematik som förstudien utgår ifrån beskrivs i studien "Att leva på sin talang".¹ Studien påvisar att de befintliga påbyggnadsutbildningarna är antingen inriktade på den kreativa delen eller på entreprenörskap och konstaterar att det saknas en integrerad utbildning. Det är viktigt att ta fasta på att entreprenörskap för kreatörer också ofta är en attitydfråga som måste hanteras.

En viktig utgångspunkt för förstudien har varit det tudelade syftet, nämligen både att arbetet ska leda till att studenter är bättre rustade för företagande i allmänhet och till att strukturer skapas som gör att studenter stannar kvar och etablerar sig i regionen/på utbildningsplatsen och bidrar till platsens utveckling.

Rapporten inleds med en presentation av nuläge på de tre utbildningsplatserna. Därefter har vi valt att dela in rapporten i verktyg och verkstad för entreprenörskap, där verktyg är sådant som studenterna får med sig via sin utbildning och där verkstaden representerar strukturer där studenterna under handledning kan tillämpa entreprenörskap i praktiken. Efter det följer ett avsnitt som handlar om lokal struktur för entreprenörskap och sedan ett avsnitt om validering. Varje avsnitt innehåller en beskrivning av nuläge, omvärld och utmaningar.

Förstudien har visat att det finns ett uttalat och belagt behov av mer entreprenörskap kopplat till utbildningarna från tidigare studenter och även från de samarbetspartners som idag möter studenterna.

De viktigaste slutsatserna av förstudien som också ett fortsatt arbete kan bygga vidare på är:

Verktyg

- Det finns inget uttalat uppdrag kring entreprenörskap från fakulteten för högskoleutbildningarna
- När förståelsen kring begreppet entreprenörskap fördjupas visar det sig att det finns inslag av entreprenörskap i utbildningar, men ett helhetsgrepp saknas. Det finns också resurser i form av många lärare som är egenföretagare.
- Högskoleutbildningarna och YH-utbildningarna skiljer sig till stor del åt både i innehåll och i möjlighet till att kunna påverka innehåll. Därför behövs framåt olika processer.

Verkstad

- Det finns behov av helhetssyn och samordning för att få bättre effekt på de insatser som gör. Det vore rimligt att utgå från vad som görs inom utbildningarna och komplettera detta.
- Det finns potential i att arbeta mer med studenterna och de lokala företagen och organisationerna
- Det finns behov av att utveckla mer konkreta och branschspecifika arbetssätt för att utveckla entreprenörskap och som är tillämpbara både under och efter studietiden

¹

Samordningsresurs

- Det finns ett behov av en samordningsresurs för att kunna hålla ett helhetsgrepp kring frågan om entreprenörskap
- Det finns ett behov av tydliga mandat och rollfördelning mellan olika aktörer och också gemensamma målsättningar för platserna kopplat till entreprenörskap
- Det finns mycket potential i ytterligare samarbete och kunskapsutbyte mellan de tre utbildningsplatserna och möjligheter att framåt skapa gemensamma lösningar

Validering

- Det finns en otydlighet kring behovet av validering, utbildningsplatsernas möjliga roll och vilka organisationer som är involverade
- Det finns ett starkt önskemål från projektgrupp och styrgrupp att utveckla ett gemensamt arbetssätt kring validering av hantverksyrken
- Vi ser för tillfället inga möjligheter att fördjupa arbetet kring validering ytterligare utan det får i mån av utrymme drivas inom ordinarie verksamhet med fokus på att koppla sig samman med andra aktörer såsom Validering Väst

Målet är att förstudien ska följas av en fördjupad förstudie kring entreprenörskapskoncept under ca ett år med start i oktober 2017 för att sedan testas i ett större tre-årigt pilotprojekt. När det gäller validering ser utbildningsplatserna fortfarande en möjlighet i att utveckla ett gemensamt arbetssätt och håller varandra uppdaterade och försöker hitta ingångar till ett fortsatt samarbete.

Innehållsförteckning

Inledning	1
Bakgrund	1
Arbetsätt	1
Upplägg av rapporten	2
Utgångspunkter.....	2
Aktörer på utbildningsplatserna och företagande bland studenterna	5
Mariestad - aktörer	5
Mariestad - Företagande bland studenterna	6
Steneby - aktörer	6
Steneby - Företagande bland studenterna	7
Tibro - aktörer.....	7
Tibro - Företagande bland studenterna	8
Platsutveckling	9
Mariestad.....	9
Steneby/Dalsland	9
Tibro	10
Verktyg för entreprenörskap	11
Nulägesbeskrivning.....	11
<i>Institutionen för kulturvård, Göteborgs Universitet, Mariestad</i>	<i>11</i>
<i>HDK vid Steneby, Göteborgs universitet och Stiftelsen Stenebyskolan.....</i>	<i>12</i>
<i>Tibro</i>	<i>13</i>
Omvärld.....	14
Utmaningar.....	16
Verkstad för entreprenörskap	17
Nulägesbeskrivning.....	17
<i>Mariestad.....</i>	<i>17</i>
<i>Steneby.....</i>	<i>17</i>
<i>Inredia Tibro.....</i>	<i>18</i>
Omvärld.....	18
<i>Befintliga stödsystem i Skaraborg och vilka insatser de fokuserar på</i>	<i>19</i>
<i>Befintliga stödsystem i Skaraborg och Fyrbodal och vilka insatser de fokuserar på</i>	<i>20</i>
<i>Inkubatorer i Västra Götaland med fokus på KKN</i>	<i>20</i>
<i>Specifika aktörer inom KKN i Västra Götaland.....</i>	<i>21</i>
Utmaningar.....	22
Lokal struktur för entreprenörskap	23
Nulägesbeskrivning.....	23
<i>Mariestad.....</i>	<i>23</i>
<i>Steneby.....</i>	<i>24</i>

<i>Tibro</i>	25
<i>Utvecklingsresurs entreprenörskap, behov och nuläge</i>	25
Omvärld.....	28
Utmaningar	28
Validering	29
Nuläge.....	29
<i>Mariestad</i>	29
<i>Steneby</i>	29
<i>Tibro</i>	29
Omvärld.....	30
Utmaningar	31
Slutsatser av förstudien	32
Entreprenörskap.....	32
Validering	33
Förslag på mål	34
Effekt mål	34
Metodmål.....	34
Entreprenörskapskoncept	35
Fördjupad förstudie	36
Referenser	37
Bilaga 1. Frågor till f.d. studenter	1

Inledning

Bakgrund

Under våren 2016 har Steneby, Mariestad och Tibro genomfört en gemensam förstudie kring entreprenörskap kopplat till utbildningarna inom design, konst- och kulturhantverk som bedrivs på platserna. Målbilden har varit att arbeta fram underlag för en affärsutvecklingsmodell för design, konst- och kulturhantverksentreprenörer. Syftet är att fylla behovet av adekvat utbildning och handledning inom entreprenöriellt tänkande för blivande företagare inom de kulturella näringarna.

Alla tre platserna har liknande förutsättningar och står inför liknande utmaningar. De bedriver utbildning med material- och hantverkskoppling på platser utanför större städer och det finns olika utbildningssamordnare på samma plats som bedriver utbildning på olika nivåer. Det finns också ett kommunalt och regionalt intresse att få mer spinn-off-effekter av den kreativitet och idériedom som finns bland de studenter som utbildas på dessa program och en önskan om att studenter och alumner ska stanna kvar och etablera sig i området. Från regionens sida finns också en önskan om att fler företagare inom de kulturella och kreativa näringarna ska få kunskap kring entreprenörskap inom sin utbildning så att de företag de startar ska vara långsiktigt hållbara och bidra till den regionala utvecklingen.

Det finns studenter på alla tre platserna som behöver handledning och introduktion till företagandets konst som är anpassat till de förutsättningar de befinner sig i och kommer att hamna i. De traditionella affärsstödssystemen passar sällan studenter och blivande företagare inom de kreativa och kulturella näringarna². Få av studenterna på dessa utbildningar kommer att driva aktiebolag med hög tillväxttakt. De startar enskilda firmor och många av dem kallas ofrivilliga företagare. De är företagare för att de måste för att kunna utöva sitt yrke, inte för att de är specifikt intresserade av att driva företag. Vi ser att det fortfarande finns utmaningar inom entreprenörskapsområdet under utbildningarna och att det också finns ett glapp mellan studenterna och de inkubatorer som finns i våra regioner idag.

Utifrån ett platsutvecklingsperspektiv delar också kommunerna en strävan efter att skapa en mindre sårbar näringslivsstruktur och då behövs det fler innovativa företag som kan bidra till en ökad sysselsättning.

Arbetsätt

Hushållningssällskapet Skaraborg fick i mars i uppdrag att projektleda förstudien Artifex entreprenörskap enligt beviljad ansökan till Västra Götalandsregionen. Uppdraget har innefattat kartläggning av innovationsstrukturer i Västra Götaland och utblickar i Sverige, kartläggningar av nulägen på de tre skolorna, förslag på upplägg och aktiviteter för fortsatt utveckling och diskussioner kring finansiering. Ansvariga för uppdraget har Charlotte Backman och Malin Lundqvist varit.

Projektet har letts av en styrgrupp bestående av en person från varje utbildningsplats och med projektledaren som adjungerad. Deltagare har varit Sara Vogel-Rödin från Stiftelsen Stenebyskolan, Maria Henriksson från Dacapo och Jenny Ekman från Inredia. Styrgruppen har haft 5 möten.

² Pilotsatsning på inkubatorer i Kulturella och kreativa näringar Utvärdering, 2013, s. 18

Till projektet har också knutits en projektgrupp som träffats en gång på varje utbildningsplats. I den har ingått:

- Lars Runnquist, Institutionen för kulturvård i Mariestad, Göteborgs universitet
- Linda Lindblad, Hantverkslaboratoriet i Mariestad, Göteborgs universitet
- Maria Henriksson, Dacapo Mariestad
- Nathalie Werjefelt, Dacapo Mariestad
- Mats Widhage, Mariestads kommun
- Sara Vogel-Rödin, Stiftelsen Stenebyskolan
- Otto Samuelsson, HDK vid Steneby, Göteborgs universitet
- Anna-lill Nilsson, HDK vid Steneby, Göteborgs universitet
- Jeff Kaller, Stiftelsen Stenebyskolan
- Dag Bjaaland, Stiftelsen Stenebyskolan
- Cecilia Berg, Bengtsfors kommun
- Jenny Ekman, Inredia Tibro
- Karolina Warnby, Folkuniversitetet Tibro
- Ingela Backman, Tibro kommun
- Mikael Hultberg, TTC
- Claes Johansson, CaseStudio

Vid första mötet låg fokus på nuläge och omvärld och en diskussion kring målbild och värdegrund. Vid andra mötet fokuserade gruppen på behov och vad som kan ligga inom respektive utanför utbildningarna och vid det sista mötet vilka steg man vill ta framåt och startpunkt för dem.

Mellan mötena har projektledningen utfört olika kartläggningar på skolorna. De har varit: Entreprenörskap inom dagens utbildningar, frågor till f.d. studenter om behov, Vilka utvärderingar och utvärderingsmetoder som finns, personella resurser inom entreprenörskap samt Samtal med befintliga externa aktörer knutna till platserna.

Upplägg av rapporten

Rapporten inleds med en presentation av nuläge på de tre utbildningsplatserna. Därefter har vi valt att dela in rapporten i verktyg och verkstad för entreprenörskap, där verktyg är sådant som studenterna får med sig via sin utbildning och där verkstaden representerar strukturer där studenterna under handledning kan tillämpa entreprenörskap i praktiken. Efter det följer ett avsnitt som handlar om lokal struktur för entreprenörskap.

Avslutningsvis presenteras slutsatser och förslag på mål och åtgärder.

Utgångspunkter

Den grundläggande problematik som förstudien utgår ifrån beskrivs i studien "Att leva på sin talang".³ Där sammanfattas kreatörernas behov i fyra faktorer, nämligen branschkunskap, attitydförändring, omvärldsförståelse och affärskunskap med tillhörande kommunikation. Studien påvisar att de befintliga påbyggnadsutbildningarna är antingen inriktade på den kreativa delen eller på entreprenörskap och konstaterar att det saknas en integrerad utbildning. Det är viktigt att ta fasta på

3

http://www.kks.se/om/Lists/Publikationer/Attachments/31/att_leva_pa_sin_talang_2005_publ.pdf

att entreprenörskap för kreatörer också ofta är en attitydfråga som måste hanteras. Det motstånd mot entreprenörskap som ligger i kulturen måste överbryggas så att kreatören enligt studien ska kunna 1. Se möjligheter 2. Göra aktiva val 3. Kunna leva (gott) på sin talang och vara del i starka verksamheter.

En viktig utgångspunkt för förstudien har varit det tudelade syftet som beskrivs i bakgrunden, nämligen både att arbetet ska leda till att studenter är bättre rustade för företagande i allmänhet och till att strukturer skapas som gör att studenter stannar kvar och etablerar sig i regionen/på utbildningsplatsen och bidrar till platsens utveckling.

I rapporten använder vi begreppet kulturella och kreativa näringar (KKN). I Tillväxtverkets definition innefattas områdena arkitektur, design, film och foto, konst, litteratur, media, mode, musik, måltid, scenkonst samt upplevelsebaserat lärande⁴. Vi har sett detta i ett lite bredare perspektiv och även inkluderat hantverk i begreppet.

När det gäller definitionen av entreprenörskap utgår vi från Tillväxtverkets definition:

”Entreprenörskap är en dynamisk och social process, där individer, enskilt eller i samarbete, identifierar möjligheter och gör något med dem för att omforma idéer till praktiska och målinriktade aktiviteter i sociala, kulturella och ekonomiska sammanhang. Att vara entreprenöriell eller företagsam innebär att ta tillvara möjligheter och förändringar samt att ha förmåga att förbättra, utveckla och skapa värden som kan vara personliga, kulturella eller ekonomiska. Begreppen entreprenöriell och företagsam kan alltså användas som synonymer. Med entreprenöriella egenskaper avses t.ex. självtillit, kreativitet, viljan att ta risker, god kommunikativ- och samarbetsförmåga samt handlingskraft.”

Vi har också använt nedanstående tanke kring entreprenörskap och utbildning som ingång i en diskussion kring på vilket förhållningssätt vi vill ha till utbildning och entreprenörskap.

• **Utbildning om entreprenörskap.** Innehållstungt och orienterande om företeelsen entreprenörskap. Fokuserar främst på ”entreprenören” som startar ett nytt företag eller småföretagaren som driver ett mindre växande företag.

• **Utbildning för entreprenörskap.** Inriktat på att förbereda för rollen som entreprenör eller entreprenöriell medarbetare. Fokuserar främst på ”entreprenören” som startar ett företag men kan också innefatta att agera entreprenöriellt utan särskild koppling till att starta ett företag.

• **Utbildning genom entreprenörskap.** Process- och upplevelsebaserat lärande genom att ett verkligt företag startas eller ett verkligt entreprenöriellt projekt drivs. Denna typ av utbildning kan ses som en generell entreprenöriell metod för att skapa och/eller ta tillvara på möjligheter och därigenom skapa kulturellt, socialt eller ekonomiskt värde för andra⁵.

Projektgruppen har också diskuterat och enats kring vad man ser är speciellt med KKN och som påverkar upplägg, innehåll och angreppssätt för ett entreprenörskapsprogram och har kommit fram till följande:

- Den ofrivillige företagaren – många är företagare för att de måste

⁴ Pilotsatsning på inkubatorer i Kulturella och kreativa näringar Utvärdering, 2013 s. 1

⁵ Entreprenörskapsutbildning – från ABC till PhD. Entreprenörskapsforum, 2013 s 8

- Identiteten ligger i konstnärlig utövning och i hantverket- inte i företaget.
- Inte så starkt tillväxtfokus i företagen, mer starta, driva, överleva
- Många små företag
- Språk/begrepp kan skilja sig och det kan finnas en ovana vid affärsvärldens begrepp
- Multipla intäktskällor i företagen
- Nyfikenhetsdrivna och kunskapsdrivna (mer än affärsdrivna)
- drivs av ett estetiskt värde och av att få leverera sin produkt eller tjänst med integritet och unikit

Aktörer på utbildningsplatserna och företagande bland studenterna

Mariestad - aktörer

Institutionen för Kulturvård vid Göteborgs Universitet är ansvarig för de treåriga utbildningsprogrammen *Bygghantverk* och *Trädgårdens och Landskapsvårdens Hantverk* som ges på Trädgårdens skola och som leder till kandidatexamen. I Mariestad ges även en fristående kurs på 15 hp i traditionellt byggnadsmåleri samt inslag i kandidatprogrammet Ledarskap i slöjd och kulturhantverk. Antal studenter uppgick våren 2016 till totalt 113 stycken.

I frågor kring entreprenörskap samarbetar Institutionen för Kulturvård med **Drivhuset Skaraborg**. Drivhuset är en mötesplats som hjälper till att utveckla affärsidéer och entreprenöriellt driv. Genom sina insatser vill de få fler att våga ta steget till att starta och driva eget. Fokus ligger på entreprenören, inte på idén. Drivhuset arbetar högskolenära över hela landet.

Med säte i Mariestad finns också **Hantverkslaboratoriet – nationellt centrum för kulturmiljöns hantverk**. Hantverkslaboratoriet syfte är att säkra och bevara hantverkskunskaper som en del av det gemensamma kulturarvet och att vidareutveckla och återföra de praktiska kunskaper som krävs för att vårda kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Verksamheten är en resurs för kulturmiljövården och den offentliga kulturarvsförvaltningen, samt för bransch- och intresseorganisationer inom hantverk, kulturmiljö och kulturarv. Den drivs och finansieras av Riksantikvarieämbetet, tillsammans med Svenska kyrkan, Statens Fastighetsverk, Kulturmiljöforum, Sveriges Hembygdsförbund, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Västra Götalandsregionen, Mariestads kommun samt Göteborgs universitet som också är huvudman. Verksamheten omsätter 8-9 miljoner per år. Hantverkslaboratoriet utgör en plattform för professionella möten mellan den privata och offentliga kulturmiljövården samt akademi. Hantverkslaboratoriet verkar för att utveckla entreprenörskap och stödja nätverk för professionella aktörer inom kulturmiljövården för att stärka branschen och ge möjlighet för nya samtal och affärsmöjligheter att uppstå.

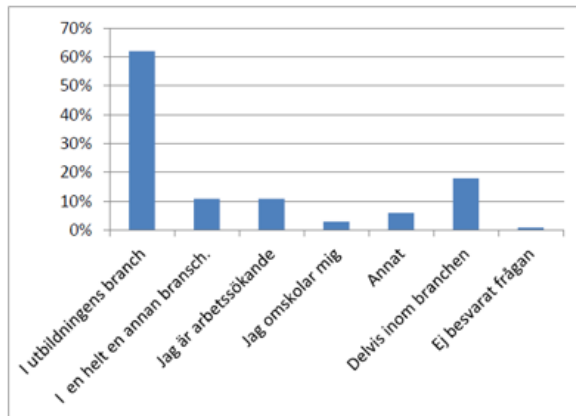
Dacapo Mariestad är en kommunal organisation som sedan starten januari 2014 har i uppdrag att utveckla högre utbildning i Mariestad. Man arbetar aktivt med att ta fram distans- och YH utbildningar inom dels hantverk, men också med ett fokus på att möta delregionala utbildningsbehov. I dagsläget samarbetar Dacapo Mariestad med Göteborgs universitet, Karlstad universitet, Högskolan i Skövde och Chalmers Tekniska Högskola. Mariestads kommun är en del av Biosfärsområdet Vänerskärsgården med Kinnekulle. En central samarbetspart är därför också Biosfärskontoret. Dacapo Mariestad verkar för att utveckla inspirerande utbildnings- och forskningsmiljöer där kopplingen ska stärkas mellan studenter, forskning och näringsliv, inte minst med ett fokus inom området hållbar samhällsplanering utifrån mindre städer och landsbygd.

Vid ett tidigare tillfälle har masterkursen Design for sustainable development in a local context från **Chalmers** bedrivits i Mariestad och kommer så att göras ytterligare en gång.

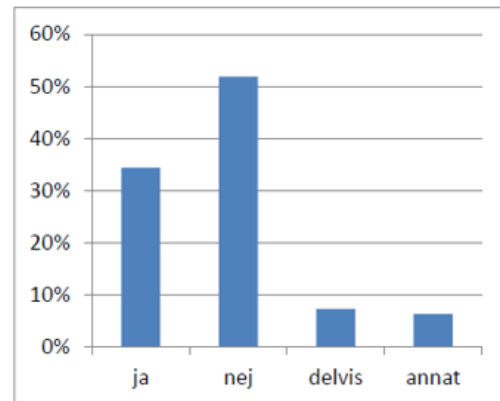
Mariestad - Företagande bland studenterna

Utifrån enkäter gjorda av Göteborgs universitet visar statistiken på att av ett genomsnitt från alla hantverksutbildningarna driver ca 35 % av studenterna egna företag.⁶

Vilken är din nuvarande sysselsättning?

Driver du eget företag?

34 % av alumnerna driver eget företag, 52 % är anställda, 7 % kombinerar företagandet med en anställning av större eller mindre grad eller studier och 6 % är antingen arbetsökande, helt studerande eller sjukskrivna. De som har företag har angett att de driver företaget som enskild firma. Någon enstaka har utvecklat företaget till aktiebolag. Den grupp med flest företagare är de som gått Bygghantverksprogrammet där hälften har startat egna företag.

Vi har frågat ett antal tidigare studenter om vad de saknat för stöd från det offentliga och inom sin utbildning och då nämner de t.ex. utbildning i att driva företag, mentor/enskild rådgivning och inblick i yrkesroller/branschen. En sammanställning av svaren finns i bilaga 1.

Steneby - aktörer

Stiftelsen Stenebyskolan består av två utbildningsgrenar: En högskoleförberedande (Konst- och kulturutbildning) och en yrkesinriktad (Yrkeshögskoleutbildning).

Den högskoleförberedande utbildningen är en materialbaserad utbildning inom trä, metall, textil som lägger grunden för en ansökan till vidare studier på högskolor och universitet. Det finns sex olika inriktningar. Kläder, Form och Design, Textil, Objekt, Smyckeskunst, Läder, skinn och päls för mode och accessoarer, Trähantverk Möbelsnickeri. Totalt erbjuder utbildningarna 84 utbildningsplatser.

Yrkeshögskoleutbildningarna bedrivs i företagsliknande form med skarpa uppdrag för privatpersoner, företag och offentliga institutioner. Utbildningarna leder till jobb, eget företag eller vidare studier. Finsnickare eller Möbelrestauratör och Möbeltapetsare. Antal studenter på YH-utbildningar är 16 st.

Högskoleutbildningarna vid Steneby som sedan 2012 är en del av **HDK – Högskolan för design och konsthantverk, Göteborgs universitet**. De består av konsthantverks- och designutbildningar på grund- och avancerad nivå. Utbildningarna vänder sig till dem som vill arbeta utforskande,

⁶ http://conservation.gu.se/digitalAssets/1447/1447586_alumnrapport-2013.pdf

gestaltande och reflekterande mot offentliga och privata sammanhang. På grundnivå erbjuds Metallgestaltning, Möbeldesign inriktning Trä, Textil – Kläder – Formgivning. På avancerad nivå erbjuds Tillämpad konst och formgivning. Antal studenter uppgår till 70 st. Utöver detta bedrivs fristående kurser på Steneby.

Plattformen **Mötesplats Steneby** har som målsättning att vidareutveckla Steneby som ett kreativt centrum i Dalsland där Stenebyskolan aktivt och målinriktat ska arbeta inom ramen för sitt utbildnings- och utvecklingsuppdrag söka och bygga upp samarbeten/samverkan mellan utbildning, forskning, offentliga aktörer, näringsliv och det civila samhället i Dalsland. Detta i syfte att stärka skolans kärnverksamhet samt bidra till förstärkt positiv utveckling i Dalsland. Inom ramen för mötesplats Steneby arbetar man t.ex. med idécheckar (projektmedel för idéer som är affärsmässiga och profilskapande) och med Mötesplats Steneby Lab. Med Mötesplats Steneby Lab avses en etableringsplats för nystartade och materialbaserade konsthantverks- & designföretag/projekt.

I frågor kring entreprenörskap samarbetar Steneby med **Coompanion Väst**. Coompanion Väst är företagsrådgivaren för de som vill starta företag tillsammans. De finns på 25 platser i landet och erbjuder personlig rådgivning – även online. Coompanion breddar entreprenörskapet och ger dem som vill förverkliga företagsidéer tillsammans skräddarsydd information, företagsrådgivning och utbildning – från idé till framgångsrikt företagande. De arbetar med affärsutveckling för ideella föreningar och med att stötta den sociala ekonomins aktörer.

Steneby - Företagande bland studenterna

I Steneby finns inga fasta strukturer för att mäta studenternas sysselsättning efter utbildningarna. På Stenebyskolan gör man idag mätningar på vart studenterna tar vägen direkt efter avslutad utbildning men ännu inte uppföljningen som nu måste till inom nya förordningen.

Några konkreta exempel på när tidigare studenter etablerat sig i regionen är Not Quite och Fairytale in Craft.

Tidigare studenter uppger att de saknat t.ex. utbildning i att driva företag, mentor/enskild rådgivning och mer kontakt med företagare. En sammanställning av svaren finns i bilaga 1.

Tibro - aktörer

Folkuniversitetets Hantverkscentrum erbjuder yrkesutbildningar inom möbler och inredning. Utbildningarna bedrivs inom formen yrkeshögskola och uppdragsutbildning. Hantverkscentrums yrkesutbildningar inom möbler och inredning finns med inriktningarna: Dekormålare, Förgyllare, Möbelrestaurerare, Möbeltapetsrare, Träbildhuggare, Trähantverkare samt den kvalificerade yrkesutbildningen Projektkoordinator inom möbel- och inredningsbranschen. Antal studenter varierar mellan 70 och 100 stycken.

TTC (Tibro Training Center arrangerar utbildningar inom trä- och möbelindustrin. De erbjuder en YH-utbildning och har tidigare också gett uppdragsutbildningar. YH utbildningen byter hösten 2016 utbildningsanordnare till Folkuniversitetet Hantverkscentrum och 11 nya studenter startar.

Lernia bedriver sedan 2016 uppdragsutbildning gentemot arbetsförmedlingen inom träteknik i Tibro. Antal studenter är i september 2016 9st med ambitionen att ha 25 studenter.

Inredia är en mötesplats för designstuderande, designers, möbelproducenter, arkitekter och andra som arbetar professionellt med inredningsdesign. Det ska vara en plats där branschfolk kan mötas för att skaffa sig nya kunskaper, arbeta med design- och produktutveckling – och göra affärer. Huvudman

för Inredia är Tibro kommun men huset och konceptet Inredia drivs och utvecklas av näringslivsbolaget InTibro AB på uppdrag av Tibro kommun. InTibro ägs av ideella föreningen Inredias vänner med 65 aktiva företag medlemmar och 40 privatpersoner.

I frågor kring entreprenörskap samarbetar Hantverkscentrum med **Nyföretagarcentrum Skaraborg**. Nyföretagarcentrum ger dem som funderar på att starta eget företag – eller har startat – kostnadsfri rådgivning. De har erfarna rådgivare som hjälper till med din affärsidé, frågor kring budget, marknadsföring eller vad du vill som rör företagande.

Tibro - Företagande bland studenterna

Varje år görs en undersökning genom rundringning till f.d. studenter vid utbildningarna för att få en bild av studenters verksamhet efter avslutad utbildning. Intervjuerna genomförs efter ett och två år efter avslutad utbildning. Här redovisas resultaten från den senaste undersökningen.

Studerande hos Hantverkscentrum under 2013-2014, ca två år efter avslutad utbildning: (Samtliga yrkesgrenar inom hantverk, totalt 39 st, men 7 deltagare har ej gått att nå)

Startat eget företag: 12 (38%)

Anställning inom yrket: 4 (13%)

Anställning inom annat yrke: 11 (34%)

Fortsatt utbildning: 2 (6%)

Praktik efter avslutad utbildning: 1 (3%)

Arbetslös: 2 (6%)

Studerande hos Hantverkscentrum under 2014-2015, ca ett år efter avslutad utbildning: (Samtliga yrkesgrenar inom hantverk, totalt 42 st, men 3 st deltagare har ej gått att nå)

Startat eget företag: 13 (33%)

Anställning inom yrket: 7 (18%)

Anställning inom annat yrke: 3 (8%)

Fortsatt utbildning: 10 (26%)

Praktik efter avslutad utbildning: 4 (10%)

Arbetslös: 2 (5%)

Platsutveckling

Förstudien har satt fokus på frågan om att alla tre deltagarna vill arbeta med platsutveckling utifrån sina utbildningar. De vill arbeta för att stärka och synliggöra de värden och effekter som utbildningarna bidrar till när det gäller att stärka områdets och kommunens attraktionskraft.

Frågeställningar som uppkommit är: hur kan man skapa bättre förutsättningar för studenterna för att de ska etablera sig på orten efter avslutad utbildning. Det är ju heller inte självklart att det mest önskvärda är att alla studenter ska stanna kvar på den specifika orten och då blir frågeställningen hur kan man då arbeta mer målinriktat för att studenterna ska kunna stanna i området och/eller bli ambassadörer för sina utbildningsorter?

Mariestad

Mariestads kommun och Göteborgs Universitet har ett samverkansavtal som syftar till skapa ett regionalt och nationellt centrum för utbildning och forskning. Vidare är samarbetet med universitetet en del i kommunens mål i Vision 2030 för Mariestads kommun. Framförallt gäller det målen kring Hantverkets akademi och Trädgårdens hantverk.⁷

Mariestad ser stor potential i att utveckla den fysiska platsen kring utbildningarna på Göteborgs Universitet. De ser också en möjlighet att komplettera dessa med hantverksinriktade YH-utbildningar inom områden som universitetet inte täcker. Genom att stärka och öka antalet utbildningar ser man en möjlighet att även vidareutveckla området till en plats med mer Campus-karaktär. De ser även att man kan skapa en turistisk attraktion kring universitetsparken och andra aktiviteter med koppling till den kompetens som är sprungen ur universitetets utbildningar.

Viljan från Mariestads kommuns sida är att kunna arbeta mer med studenterna kopplat till det lokala näringslivet för att kunna skapa synergier som gynnar både studenterna/deras nystartade företag och de lokala företagen. Det kan handla om att bjuda in studenter till näringslivsmöten eller att utveckla kopplingar i form av uppdrag mellan studenter och andra företag. Förhoppningen är att fler studenter ska etablera sig och sina verksamheter på orten.

Steneby/Dalsland

Utifrån Stenebys perspektiv är det inte realistiskt att alla som går ut utbildningarna stannar på orten. Det skulle snabbt mätta marknaden. De högskoleförberedande utbildningarna utgår ju dessutom ifrån att studenterna ska flytta vidare. Däremot arbetar Steneby och vill arbeta mer aktivt för att skapa förutsättningar för de studenter som vill stanna kvar eller återvända. Man vill också skapa en känsla av ambassadörskap hos studenterna som gör att de "talar för" skolan och Dalsland efter utbildningarna och som gör att de gärna återvänder i olika form.

⁷

http://www.mariestad.se/download/18.574db9ba12b9596c15a800013515/1366327582684/Folder_vision2030.pdf

Tibro

Tibro ser också utvecklingsmöjligheter kring före detta studenter, även om man redan idag känner att det finns en stor lojalitet mot utbildningarna och orten hos denna grupp. Framförallt ser man en stor potential för studenterna att jobba tätt samman med det lokala näringslivet under studietiden.

Viljan från Tibro kommun är både att få fler studenter som etablerar sig på orten genom arbete eller etablering av sina företag, men även att arbeta mer aktivt med ambassadörskapskänslan hos studenterna

Verktyg för entreprenörskap

Inom avsnittet Verktug för entreprenörskap behandlas de delar som studenterna får med sig via sin utbildning.

Nulägesbeskrivning

Som en grund har en kartläggning av entreprenöriella inslag i utbildningarna genomförts, med syfte att identifiera hur mycket poängsatt entreprenörskap som i dagsläget finns på de olika utbildningarna, men även vilka ytterligare entreprenöriella aktiviteter som man deltar i "inom utbildningen" utan att det är synliggjort i form av poäng. Kartläggningen innefattar även hur många lärare som har egna företag vid sidan av sina läraruppdrag.

De här frågorna ställdes till utbildningsinstitutionerna:

- *Har ni några specifika kurser/utbildningar i entreprenörskap?*
- *Ingår det entreprenöriella inslag inom ramen för era kurser?*
- *Finns det entreprenörskurser/utbildningar hos andra aktörer i er närhet som ni har samarbetat med/använt er av? På vilket sätt i så fall?*
- *Har utbildningarna någon strukturerad kontakt med något innovationsstöd, inkubatorsverksamhet, drivhusverksamhet eller dyl. i ert närområde?*
- *Ingår det någon dialog med näringslivet inom ramen för utbildningarna?*
- *Övriga aktiviteter tex regelbundna besök av aktörer, seminarier, soppkvällar eller vad det nu kan tänkas vara där studenter möter branschen?*
- *Vilka övriga på skolan skulle kunna vara en resurs i den nya entreprenöriella ansatsen?*

Institutionen för kulturvård, Göteborgs Universitet, Mariestad

Kurser och Program med entreprenöriell inriktning:

- *Ledarskap i slöjd och kulturhantverk, 180 hp. Göteborg och Mariestad, Entreprenörskap och företagsekonomi, 30 hp fördelat på terminerna 2, 3 och 5. Endast mindre delar av kursen genomförs i Mariestad.*

Samarbeten/kontakter

- Det finns ett etablerat samarbete med Drivhuset Skaraborg.

Dialog med näringslivet

- Utöver nätverken för professionella så bedriver Hantverkslaboratoriet ett antal kunskapsprojekt (Utvecklande skötsel i historiska parker och trädgårdar, Traditionella tak, Södra Råda kyrkorekonstruktion, Hållbart träbyggande, Färg på plåt, tjära, etc) inom vilka grupper av professionella och entreprenörer regelbundet träffas i anslutning till pågående restaurerings- eller skötselinsatser och samtalar om hur man gör och varför. I liten skala finns här en koppling till entreprenörskap då några studenter skriver sina exjobb i anslutning till dessa projekt och andra deltar i aktiviteterna.

Personella resurser

- Flera lärare har egen verksamhet och ett antal lärare har också bedrivit egen verksamhet före sin anställning.

Övriga resurser

- Alumn nätverket på Göteborgs universitet och Facebook-gruppen Kulturvård är kanaler till personer som har en tidigare koppling till skolan och som kan vara en resurs för utbildningarna
- Hantverkslaboratoriet stödjer och deltar i arbetet med regionala nätverk för byggnadsvårdsföretag, nätverket svenska kulturlandskap, nationellt nätverk för trädgårdsmästare i historiska miljöer och nätverk för kalkbrännare i Norden
- Hantverkslaboratoriets hantverkskoordinatorer (inom trädgårdsmästeri, landskapsvård och byggnadsvård) har i uppdrag att nationellt vara kontaktytor för företag och andra aktörer för Hantverkslaboratoriets verksamhet. De är alla egenföretagare som jobbar på uppdrag av HL. Koordinatorerna kan om resurser finns kopplas till både till entreprenörskapsutbildningen som sådan, vara kontakt med näringslivet samt jobba med mentorsbankerna för de olika professionsinriktningarna.
- Hantverkslaboratoriet genomför årligen ett antal konferenser, kurser, workshops och seminarier i Mariestad för att utveckla platsen och etablera den som hantverkscentrum med kunskapsaktiviteter och professionella möten utöver de långa utbildningar som kulturvård erbjuder. Samordningen med näringslivet och att möjliggöra för studenter att träffa yrkesverksamma inom respektive område är en stor utvecklingspotential då över 1000 yrkesverksamma deltar i HLs aktiviteter varje år

HDK vid Steneby, Göteborgs universitet och Stiftelsen Stenebyskolan

HDK vid Steneby Göteborgs Universitet

Kurser och Program med entreprenöriell inriktning

På Masternivå hålls följande kurser

- Projektarbete termin 2; Rumsliga kontexter och entreprenöriella förhållningssätt, 30 hp
- Projektarbete termin 4; Rumsliga kontexter och entreprenöriella förhållningssätt, 15 hp

Entreprenöriella inslag inom utbildningarna

- Under examensarbeten på Masterutbildningen på HDK vid Steneby uppmuntras studenterna att arbeta i samarbete med företag eller organisationer.
- Inom alla program på HDK vid Steneby finns praktiska entreprenöriella inslag

Samarbeten/kontakter

- Det finns ett etablerat samarbete med Coompanion Fyrbodalen genom Mötesplats Steneby

Dialog med näringslivet inom utbildningarna

- På alla program på HDK vid Steneby besöks utbildningen under hela året av gästföreläsare och inspirerande yrkesverksamma designers, konsthantverkare och konstnärer.

Personella resurser

- En övervägande del av alla lärare på HDK vid Steneby, Göteborgs Universitet har deltidstjänster och driver egen verksamhet övrig tid.
- De flesta som kommer in som gästföreläsare har egna verksamheter.

Stiftelsen Stenebyskolan

Kurser och Program med entreprenöriell inriktning

- Eget företagande och entreprenörskap, 30- 35 YHp (YH-utbildningar inom Stiftelsen Stenebyskolan)

Entreprenöriella inslag inom utbildningarna

- YH Finsnickare eller Möbelrestauratör ”Genom det dagliga arbetet i verkstäderna lär man sig grunderna i hur ett företag fungerar med allt från kundkontakt till offert och leverans”.

Samarbeten/kontakter

- Det finns ett etablerat samarbete med Coompanion Fyrbodals genom Mötesplats Steneby

Personella resurser

- En övervägande del av alla lärare på Stenebyskolan har deltidstjänster och driver egen verksamhet övrig tid.

Tibro

Kurser och Program med entreprenöriell inriktning

- Kvalificerad Yh-utbildning: Projektkoordinator inom möbel- och inredningsbranschen: Kurser som ingår: 25 Yhp Affärsprocessmetodik, 15 Yhp Företagande och presentation, 20 Yhp Kundhantering och kundrelationer, 25 Yhp Marknadsföring och varumärke (Folkuniversitetets Hantverkscentrum)
- Kvalificerad Yh-utbildning: Möbel- och inredningssnickare/CNC- & roboteoperatör (TTC)

Entreprenöriella inslag inom utbildningarna

- Projektkoordinator: Småföretagande 10 YHp, Eget arbete/Externa uppdrag 30 YHp, (Möbelrestaurerare, Träbildhuggare, Trähantverkare, Möbeltapetsare, Förgyllare, Dekormålare), Lia-praktik 15 YHp

- Möbel- och inredningssnickare: Eget företagande 10 YHp, LIA 20 YHp

Samarbeten/kontakter

- Det finns ett etablerat samarbete mellan Hantverkscentrum och Nyföretagarcentrum som är den aktör som utbildar i kursen småföretagande. På TTC är samarbetspartner CoCreo AB.

Dialog med näringslivet inom utbildningarna

- Näringslivet ingår i ledningsgrupperna på utbildningarna, de är med och vidareutvecklar innehållet.
- Samarbetar med näringslivet i skarpa projekt
- Det finns också ett branschråd inom trä, möbel och inredning i Skaraborg

Personella resurser

Alla lärare på Hantverksutbildningarna har företag som är aktiva.

På Projektkoordinatorsutbildningen har 5 lärare aktiva företag inom möbler, inredning, försäljning och produktion + Lärare från Nyföretagarcentrum.

De konsulter vi anlitar för kortare uppdrag har egna företag inom branschen.

Övriga resurser

Bland den administrativa personalen finns det också personer med bakgrund som egenföretagare på området och personer med aktiva företag.

Även de studerande som går sitt andra år och de som börjar här och redan har en företagarbakgrund ska ses som en tillgång.

Enstaka gästföreläsningar av tidigare studenter förekommer

Omvärld

Syftet med kartläggningen av vilka andra entreprenörskapskurser och program med konstnärlig inriktning som erbjuds i vår region var att se om det finns möjligheter till inspiration eller rent av samarbete.

Konsten att leva på sin konst, Nätverkstan

Kursen syftar till att sätta in det egna konstnärskapet i ett större ekonomiskt och samhälleligt sammanhang. "Konsten att leva på sin konst" vill vara ett rum för reflektion kring yrkesidentitet och försörjningsmöjligheter, kring konstens roll i samhället och den egna platsen i kulturlivet. Den första kursen gavs sommaren 2009 inom ramen för Göteborgs universitets Sommarakademi.

KNEP – kurs i kulturföretagande, Nätverkstan

Kursen ska ge inspiration, ett vidgat nätverk, nya verktyg och fördjupad kunskap om olika aspekter på att driva eget företag. Den ska utgöra ett rum för reflektion kring den egna

verksamheten, yrkesidentitet och försörjningsmöjligheter, kring konstens roll i samhället och den egna platsen i kulturlivet.

Göteborgs universitet

- Medier, estetik och kulturellt entreprenörskap, Kandidatprogram

Programmet syftar till att ge studenten en specialistkompetens i analys av estetiska processer, objekt och företeelser kombinerat med generella färdigheter i samarbete och problemlösning, projektledning och beslutsfattande för morgondagens arbetsmarknad. Programmet startade hösten 2015 och bygger på en förståelse av kulturellt entreprenörskap som ett kreativt och kritiskt förhållningssätt till förändring snarare än en särskild organisationsform.

Högskolan i Borås

- Textil produktutveckling och entreprenörskap 180 hp grundnivå. Projekt i Entreprenörskap i textil- och modedesign

Projektet *Entreprenörskap i textil och modedesign* syftar till att ge kunskap och träning för studenter i att identifiera möjligheter, utveckla affärsplaner, göra ekonomiska analyser, tillvarata resurser inom högskolan och de innovationsstödjande organisationerna som finns. Detta görs genom en entreprenörutbildning för designstudenter inom de konstnärliga masterprogrammen i textildesign och modedesign främst från Textilhögskolan i Borås samt designstudenter vid Göteborgs universitet (HDK). Studenterna kommer också att anvisas resurser för bestämning av produkttegenskaper och produktionstekniska lösningar, exempelvis genom att skapa förutsättningar för produktion av prover och små serier.

Nämnden för hemslöjdsfrågor

Nämnden för hemslöjdsfrågor (NFH) gjorde 2013 en pilot som gick under namnet slöjdinkubator. 10 personer deltog med bakgrund på sex olika skolor, bl.a. HDK vid Steneby. Upplägget byggde på fyra träffar som genomfördes på fyra olika platser. Träffarna var en blandning av teori, praktik, slöjdtutmaning och slöjdkarta. Mellan träffarna genomfördes hemuppgifter och även coachning ingick. Idag genomförs en variant av denna som en distansutbildning på tio veckor med fyra träffar av Sätergläntan. Det finns ett intresse från NFH att sprida denna modell vidare.

Kreatör+

Spetsutbildning i entreprenörskap för kreatörer gavs i Göteborg, Malmö och Stockholm hösten 2007.

Kreatör+ var en spetsutbildning i entreprenörskap för professionellt verksamma kreatörer med högskoleexamen. Den gavs i Göteborg, Malmö och Stockholm hösten 2007. Totalt 18 kreatörer inom designområdets träffades under 15 dagar för att bli bättre på affärer och entreprenörskap.

Kreatör+ var en pilotutbildning. Hela projektet finansierades av KK-stiftelsen. Utbildningen ges inte längre på grund av bristande finansiering. Den uppfattades dock som positiv och själva upplägget kan utgöra en inspirationskälla.

Pop up - InQbator

Pop up InQbator är en mobil affärsutvecklingsinsats för kulturella kreativa näringar, som syftar till att utveckla både entreprenörerna (i form av individuell affärsutveckling och öppna föreläsningar) och den lokala infrastrukturen som deras verksamhet behöver. Det är ett upplägg som ska kunna förflyttas och genomföras på olika platser efter behov. Den har genomförts vid tre tillfällen av Göteborgs Artistcentrum.

Utmaningar

Vid intervjuer med programansvariga utkristalliserar sig bilden av att det är mer entreprenörskap än man trott vid en första reflektion på utbildningarna i Steneby och Tibro. I Steneby finns praktisk tillämpning i ett flertal kurser på kandidatnivå och på YH-utbildningarna både i Steneby och Tibro finns småföretagarkurser. I Mariestad förekommer entreprenörelle inslag inom utbildningarna främst under praktikperioderna. Parallellt med utbildningarna erbjuds insatser kring företagande i Drivhusets regi. Men det finns en otydlighet kring i vilka kurser och hur mycket entreprenörskap ingår och eftersom det handlar mycket om hur man genomför kurserna blir det också till viss del personberoende.

Huvudfrågan kvarstår att det inom universitetets utbildningar inte finns ett uttalat uppdrag från fakulteterna att arbeta med entreprenörskap. Därmed finns det inte tid, plats eller resurser att avsätta för det arbetet. För att skapa det utrymmet skulle utbildningsplanerna behöva revideras och det arbetet är nyligen avslutat i Mariestad. Ett annat alternativ vore att skapa en sommarkurs eller liknande fristående kurs, men det kan bli problematiskt för studenterna som behöver jobba under sommaren. Dessutom måste nya utbildningsplatser tillkomma.

När det gäller YH-utbildningarna finns ett uttalat intresse för att utveckla utbildningarna vidare och ge mer plats åt entreprenörskap. På dessa utbildningar finns en större flexibilitet att löpande utveckla innehållet utifrån branschens behov.

Verkstad för entreprenörskap

Inom avsnittet Verkstad för entreprenörskap behandlas sådant som studenterna får med sig kring entreprenörskap, men utanför utbildningarna.

Nulägesbeskrivning

Kartläggningen av de utanför utbildningarna liggande entreprenöriella aktiviteterna syftar till att ge en bild av vilka omkringliggande stödstrukturer man har kontakt med i dagsläget och omfattningen av dessa. Tanken har också varit att fånga in andra aktiviteter som kan innebära entreprenöriellt lärande dels för att skapa en helhetsbild men även ge en möjlighet till inspiration de olika utbildningsplatserna emellan.

Samtal med stödstrukturerna på de tre orterna (Drivhuset, Coompanion och Nyföretagarcentrum) har gett en gemensam bild av att studenterna behöver komma i kontakt med entreprenörskap tidigare i sina utbildningar och att det behöver introduceras försiktigt och kontinuerligt under utbildningens gång. Gemensamt ser de även behovet av ökad individuell rådgivning. Insatserna skulle kunna utökas i omfattning och aktiviteter skulle kunna vara mer återkommande under året.

Mariestad

Strukturerad kontakt med stödstruktur

- Samarbete med Drivhuset Skaraborg: Studenter på Campus Mariestad får tillgång till Drivhusets verksamhet i form av workshops kring vad det innebär att starta och driva företag och enskild vägledning. Detta marknadsförs aktivt av Drivhuset gentemot studenterna.

Övriga aktiviteter

- Hantverkslaboratoriet arrangerar vartannat år byggnadsvårdens konvent, en branschträff för byggnadsvården. Studenter i åk 2 och 3 har erbjudits att delta både som funktionärer och som besökare för att få kontakter med entreprenörer i branschen. Hantverkslaboratoriet samordnar också ett antal nätverk för olika branscher och hantverk och genomför branschträffar och aktiviteter för yrkesverksamma med ca 1000 deltagare per år
- Öppna föreläsningar
- Tidigare genomfördes arbetsmarknadsdagar ihop med studentkåren

Steneby

Strukturerad kontakt med stödstruktur

- Genom Mötesplats Steneby erbjuds handledning för studenter med utvecklingsidéer i samarbete med Coompanion.
- Man kan söka idépeng för idéer som är affärsmässiga och profilskapande hos Mötesplats Steneby.
- Under hela året har utbildningarna inom HDK Steneby besök av gästföreläsare och inspirerande yrkesverksamma designer.
- Entreprenörskapsdagar genomförs årligen för alla program på HDK vid Steneby

Övriga aktiviteter

- På Mötesplats Steneby Lab ges möjligheter att hyra in sig i en verkstad med professionell handledning av Coompanion, Mötesplats Stenebys personal och yrkesverksamma.
- Dialog med näringslivet inom utbildningarna.
- Drivhuset 24 at Steneby
- Seminarier några gånger per år där bransch och studenter möts
- Öppna föreläsningar med gästlärare och föreläsare

Inredia Tibro

Strukturerad kontakt med stödstruktur

- Kurser/inslag kring företagande ges i samarbete med Nyföretagarcentrum och till viss del Drivhuset, båda Skövde. Nyföretagarcentrum har även individuell rådgivning.
- Är medlemmar i branschorganisationer som t ex Inredia Tibro, ICS: Interior Cluster Sweden.
- Medverkan i branschdagar, projektuppdrag inom skolverksamheten
- Studenterna har de också egna kontakter med ovanstående, ofta genom nätverk skapat under Lia-praktiken och i Examensarbetet.

Övriga aktiviteter

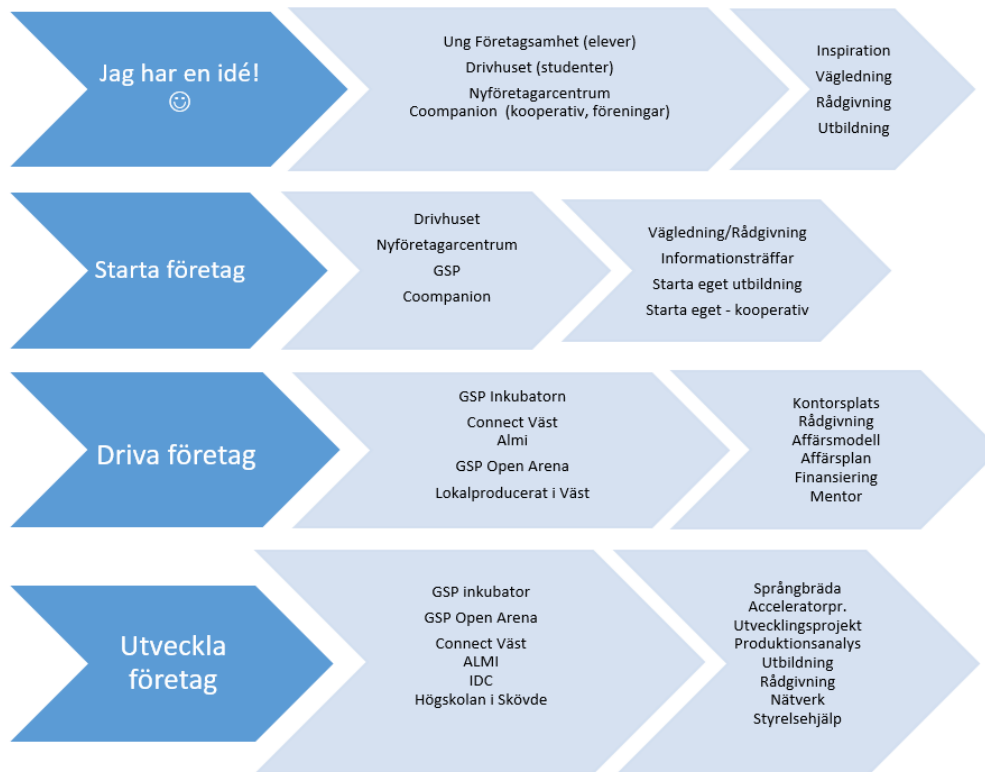
- Arkitektdagarna
- Branschaktiviteter på Inredia i Tibro Kommun, stärker nätverkandet
- Medverkan i externa mässor i samarbete med branschen och med skolaktiviteter riktade mot kund
- Utställningar och vernissage där studenter medverkar
- Snickarens Dag
- Drivhuset 24

Omvärld

Syftet med kartläggningen av omkringliggande strukturer för stöttning av nya företag i Västra Götaland är att se vilka aktörer som finns och vilka insatser de fokuserar på. Dels för att kunna se vilka möjligheter det finns för samarbete, men även för att se vad som saknas och vad man skulle behöva utifrån befintligt utbud.

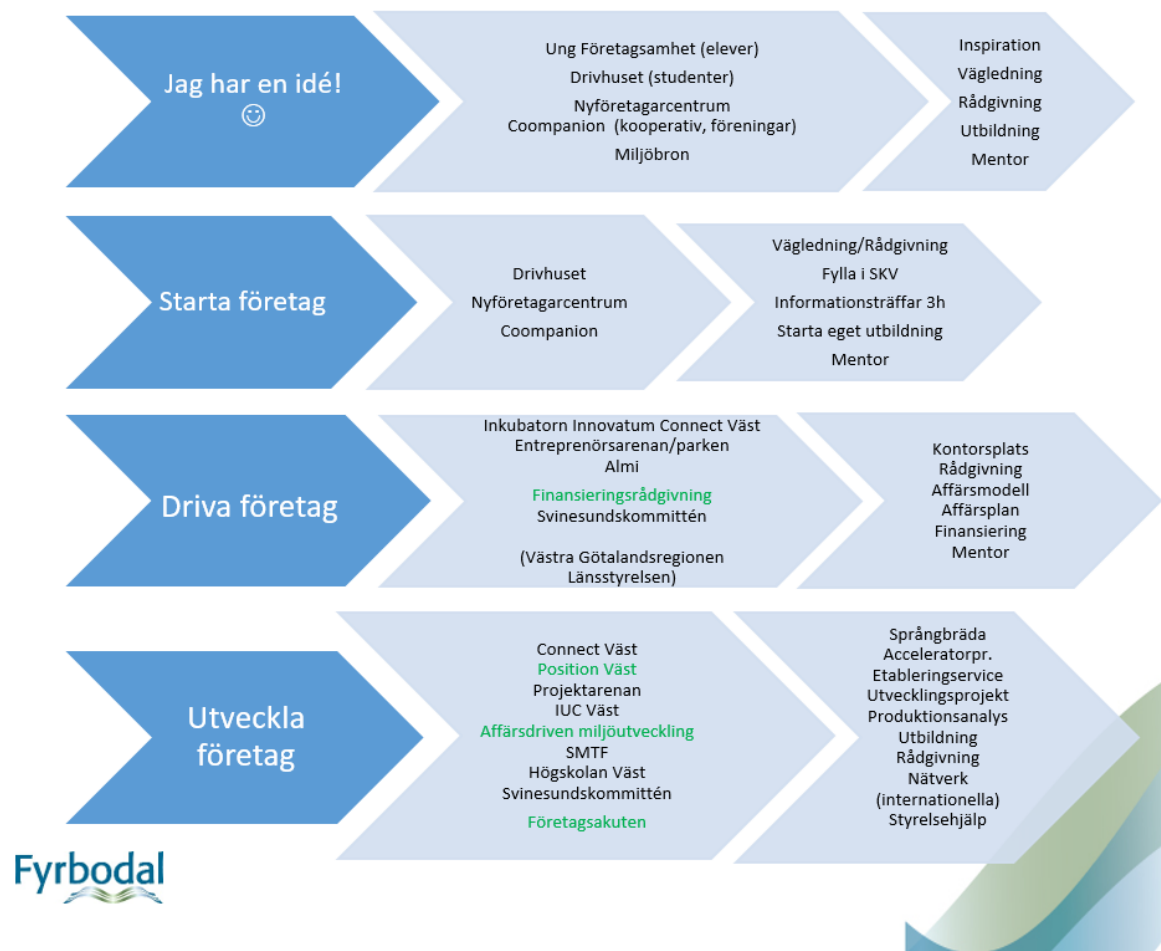
Befintliga stödsystem i Skaraborg och vilka insatser de fokuserar på

Aktörernas värdeerbjudanden

Befintliga stödsystem i Skaraborg och Fyrbodal och vilka insatser de fokuserar på

Aktörernas värdeerbjudanden

Inkubatorer i Västra Götaland med fokus på KKN

En inkubator erbjuder en dynamisk process för utveckling av människor, affärer och företag. Inkubatorn bistår entreprenörer med aktiv och anpassad managementsupport, finansiella, tekniska och kommersiella nätverk samt en kreativ tillväxtmiljö med tillhörande kontorservice.⁸

Nedan följer en sammanställning av inkubatorer i Västra Götaland med fokus på KKN utifrån information från deras respektive hemsidor.

⁸ <http://sisp.se/om-inkubatorer>

Modeinkubatorn Borås

Modeinkubatorn är en nischad inkubator som verkar för att skapa förutsättningar för entreprenörer inom textil och mode att etablera sig på marknaden. Det är Sveriges enda renodlade modeinkubator och den är öppna för alla som har ambitionen att starta och driva företag inom branschen.

Modeinkubatorn ingår under Inkubatorn i Borås och stödjer nationellt nya och befintliga mikro- och småföretag i sin önskan att utveckla sitt koncept, sin affärsidé och verksamhet. Med ökad kunskap om hela processen, från ide till marknad, får företagarna i inkubatorn en grund att stå på för att möta konkurrensen och efterfrågan.

Brewhouse, Göteborg

Brewhouse Inkubator vänder sig till idégivare och företagare inom kulturella och kreativa näringar. De ger möjlighet att utvecklas i en innovativ miljö tillsammans med andra kreativa entreprenörer. När du blir antagen får du en fast eller flexibel arbetsplats, ta del av någon av Brewhouse tillväxtprocesser beroende var ditt företag befinner

Music & Business School, Skara

Music & Business School är ett nytt musik- och affärsinriktat inkubatorsprogram som utbildar musikproducenter, låtskrivare och kreativa entreprenörer till framgångsrika och självständiga aktörer i Sveriges musikbransch – nationellt och internationellt!

Innovatum ACT-nätverk, Trollhättan

ACT står för All Creators Together, och det är just vad satsningen handlar om, att samla kreatörer. ACT är Innovatums mötesplats för kreativa näringar. Kortfattat innebär det att ACT erbjuder kreativa lokaler, arrangerar kul och utvecklande aktiviteter och samlar sköna människor.

Gothia Science Park

Gothia Science Park i Skövde är en teknik- och forskningspark med IT-profil. Ett av fokusområdena är Spel för underhållning och lärande. På Gothia Inkubator kan den som vill starta ett företag få stöd.

Specifika aktörer inom KKN i Västra Götaland

Det finns också några andra specifika aktörer inom kultursektorn i Västra Götaland som utgör en resurs för entreprenörskap och som också i projektform genomfört inkubatorinsatser.

ADA - Association for Design and Advertising, Göteborg

Är en mötesplats för kreativa näringar i Göteborg och Västsverige. ADA arbetar för en god utveckling och ökad lönsamhet inom de kreativa näringarna. ADA håller i ett välutvecklat nätverk, med seminarier, pecha-kucha-möten, nyhetsbrev och en hemsida som fungerar som en virtuell mötesplats. ADA var en av aktörerna som stod bakom pilotutbildningen Kreatör+.

Nätverkstan, Göteborg

Nätverkstan är en oberoende aktör i kulturlivet med målet att vara ett av Sveriges främsta resurscentrum för småskalig publicistisk, konstnärlig och annan kulturell verksamhet. Nätverkstan utgör såväl olja som grus i det kulturpolitiska maskineriet.

GAC, Göteborg

Göteborgs Artistcenter agerar som rådgivare, producent, arrangör, konsult och är kontaktyta mellan scenkonstnärer, publik, arrangörer, administratörer och organisationer - nationellt och internationellt. De har vid tre tillfällen genomfört projektet Pop up - InQbator, som är en mobil affärsutvecklingsinsats för kulturella kreativa näringar, med syfte att utveckla både entreprenörerna och den lokala infrastrukturen som deras verksamhet behöver.

Utmaningar

I dagsläget erbjuds på alla platserna ett flertal aktiviteter kring entreprenörskap utanför utbildningarna. Dessa har dock inte någon speciell struktur eller ett arbetssätt som gör att de kan genomföras återkommande. Man behöver ha en plan för när aktiviteterna ska genomföras och i vilken omfattning så att studenterna hinner med att ta till sig det som erbjuds parallellt med utbildningarna. Aktiviteterna skulle också behöva samordnas med de inslag som finns i utbildningarna för att erbjuda en bra helhet och kontinuitet för studenterna under hela utbildningstiden. Basen och utgångspunkten borde vara vad som görs inom utbildningarna och hur det sedan på olika sätt kan kompletteras.

Det finns idag bara en samarbetspartner på varje skola fast det i det offentliga systemet finns ett antal aktörer som har i uppdrag att ge rådgivning kring företagande och entreprenörskap och skulle kunna ha en koppling till skolorna. Det finns heller inget pågående samarbete med någon inkubator i regionen. Här finns det en möjlighet att utveckla ytterligare kontaktytor samtidigt som det måste säkerställas att de är anpassade till de utbildningar som bedrivs på skolorna. Det finns också ett behov att komplettera befintligt utbud med något branschspecifikt, till viss del under utbildningen men kanske framförallt efter.

I denna typ av aktiviteter handlar det mycket om att väcka ett intresse hos studenterna och att överbrygga ett motstånd mot entreprenörskap som ligger i kulturen hos kreatörer. I detta sammanhang blir språkbruket kring entreprenörskap viktigt och vokabulär behöver anpassas för att fler ska bli intresserade. Det handlar om att mer fokusera på att kunna verka inom sitt yrke efter studierna än att driva företag. Det handlar också om att visa på möjligheter och konkreta exempel och att ge möjlighet att prova företagande i en trygg miljö.

Lokal struktur för entreprenörskap

Kartläggningen av vilka resurser det finns på de olika utbildningsplatserna för att stödja och uppmuntra entreprenöriella insatser kring utbildningarna syftar till att se vad som redan finns för att kunna matcha det med behov.

Nulägesbeskrivning

Mariestad

Dacapo Mariestad är en kommunal organisation med uppdrag att samordna och utveckla högre utbildning i Mariestad. De verkar också för att utveckla en inspirerande forsknings- och utbildningsmiljö i Mariestad där kopplingen stärks mellan studenter, forskning och näringsliv.

Med plattformen Dacapo arbetar tre personer, en på heltid och två på deltid. Det genomförs idag kontinuerligt korta möten med studenter som har funderingar kring att starta eget och vill veta vad det finns för vägar att gå. Det finns idag ingen tydlig struktur att slussa studenterna vidare. Det kommer också förfrågningar till skolan från allmänheten där man söker hjälp både inom bygghantverk och trädgård

Strukturella resurser i Mariestad är även Hantverkslaboratoriet som arbetar brett med att knyta samman branschen inom området kulturvård (beskrivet i det inledande kapitlet) och universitetet har även ett samarbete med Drivhuset.

I samtal med Drivhuset framkom att det ofta är praktiska frågor kring att starta företag som framkommer i kontakt med studenterna, lära sig skriva en offert eller hur man skaffar F-skattsedel. Personalen på Drivhuset uppfattar ett behov av att avdramatisera frågor kring entreprenörskap och att introducera dessa tidigt i utbildningen. Som det är nu upplever de att det blir "ett uppvaknande" under det avslutande året då studenterna börjar fundera på vad som kommer möta dem efter utbildningen. Drivhuset finns på plats regelbundet för att möta studenterna och ser det som väldigt viktigt att vara synliga och lättillgängliga för studenterna. Samtalet bekräftar bilden av att studenterna har ett motstånd mot "entreprenörskapsbegreppet", att man behöver ta det grundligt, med viss försiktighet och arbeta kontinuerligt. Dock är detta en bild som Drivhusets personal ofta ser i kontakter med studenter oavsett vilken bransch dessa verkar inom.

I Mariestad finns ett stöd till gästhantverkare, som syftar till att ge hantverkare utrymme att själva utveckla sin hantverks-praktik. Yrkesverksamma hantverkare kan få anställning upp till 3 månader på heltid och handledning för att fördjupa sig i en problematik eller en fråga från sitt arbetslivs vardag. Tjänsten kan anpassas till projektuppgiften och hantverkarens arbetssituation

I mars 2016 öppnades Tillväxthuset i Mariestad som rymmer de kommunala funktioner som arbetar med näringslivs- och turismutveckling men också kultursamordnare, energirådgivning, Tillväxt Mariestad, Nyföretagarcentrum och turistinformation. Tanken med Tillväxthuset är att samla de stödfunktioner som finns för näringslivsutveckling och öka tillgängligheten till dessa. Ambitionen med verksamheten är också att tillgängliggöra de stödfunktioner som finns i Skaraborg på ett tydligare sätt. De tittar bl.a. på att skapa en mentorbank kopplat till stödstrukturerna i Skaraborg. Tillväxthuset kan utgöra en resurs för studenter framöver.

Ytterligare en aktör i Mariestad är Biosfärsområde Vänerskärgrården med Kinnekulle som arbetar med hållbar samhällsutveckling. Uppdraget ges av Unesco och syftar till att hitta lokala lösningar på globala

utmaningar. Biosfärskontorets roll är alltså främst att skapa förutsättningar och underlätta för andra att bidra till en hållbar samhällsutveckling. De har bl.a. jobbat med socialt entreprenörskap.

Steneby

Mötesplats Steneby är en verksamhet som startades 2014 på uppdrag av Västra Götalandsregionen RUN och har som målsättning att vidareutveckla Steneby som ett kreativt centrum i Dalsland där Stenebyskolan aktivt och målinriktat ska arbeta inom ramen för sitt utbildnings- och utvecklingsuppdrag söka och bygga upp samarbeten/samverkan mellan utbildning, forskning, offentliga aktörer, näringsliv och det civila samhället i Dalsland. Detta i syfte att stärka skolans kärnverksamhet samt bidra till förstärkt positiv utveckling i Dalsland.

På Mötesplats Steneby arbetar en person uppskattningsvis 50 % med samordnande insatser kring entreprenörskap.

Inom ramen för Mötesplats Steneby har utvecklats en struktur med idécheckar. Kriterier för dessa beskriver Mötesplats Steneby såhär:

- Vi vill att din idé ska innefatta något eller några av Stenebys materialområden.
- Det ska vara en samverkan mellan minst 3 olika aktörer ur kategorierna utbildning, forskning, näringsliv, offentliga aktörer och civilsamhälle.
- Ansökan ska innehålla projekttid, samarbetspartners och budget.
- Om du även har annan delfinansiering så ses det som positivt. Om du söker mer än 50 000kr måste delfinansiering finnas och Mötesplats Steneby finansierar då som mest 50%
- Du måste ha en realistisk budget i din ansökan. Vi beviljar eller avslår förslagen budget.
- Ditt arbete ska kommunicera en tydlig samhörighet med Steneby. På www.steneby.se och i sociala medier utformas nyheter med hjälp av Stenebys informatör. Logotypen ska finnas med på allt material.
- Du ska kunna beskriva hur ditt arbete bidrar till en positiv utveckling av Dalsland.
- Du kan ansöka om idépeng tre gånger per år; 15 januari, 15 maj och 15 september.
- Beslut tas av en jury bestående av Stenebys stipendiegrupp, Sara Vogel-Rödin verksamhetsledare Mötesplats Steneby och Cecilia Berg, VD Bengtsfors Utvecklingsbolag
- Vi kommer att dela ut max 300 000kr per år
- Projektet ska redovisas i form av en rapport plus en föreläsning eller annat publikt event.

På Mötesplats Steneby Lab finns även möjlighet att hyra verkstadslokal med professionell handledning av lärare och yrkesverksamma. I nuläget erbjuds tillgång till verkstad inom trä. Inom ramen för avgiften ges även möjlighet till:

- Aktiv coachning av Coompanion, 1 möte i månaden.
- Handledning 2 timmar i månaden av lärare alt yrkesverksam kopplad till den verkstad du befinner dig i.
- Ekonomisk rådgivning kopplad till bokföring och redovisning.
- Stöd genom extern expertkompetens i vissa enskilda frågor (t.ex juridik och ekonomi)
- Relevanta workshops och utbildningar.
- Gemensamma aktiviteter (sälj, marknad etc)
- Tillgång till Stenebyskolans föreläsningar

Strukturella resurser på Steneby förutom Mötesplats Steneby är även ett samarbete med Coompanion Väst Fyrbodol. Detta samarbete är inte formaliserat utan bygger på Coompanions ordinarie rådgivningsuppdrag.

Samtal med Coompanion bekräftar bilden av att det oftast är praktiska frågor som studenterna vill ha hjälp med. En utmaning med att arbeta med just denna kategori studenter/blivande företagare upplever Coompanion, är att få dem att förstå att de behöver ha en strategi för att kunna leva på sitt yrkesutövande. Ofta har de inte samma drivkraft att växa i sitt företagande som andra nystartade företagare utan har som ambition att "kan jag leva på det så är jag nöjd". Detta ställer krav på stödstrukturerna att anpassa sig till denna kategori och deras behov. Coompanion ser det också som viktigt att entreprenörskap kommer in tidigt i utbildningarna och att det är en kontinuerlig process under utbildningens gång. Coompanion ser att det vore värdefullt att kunna finnas på plats mer på Steneby för att kunna bygga upp en relation med studenterna under tid.

Tibro

Inredia är en mötesplats för designstuderande, designers, möbelproducenter, arkitekter och andra som arbetar professionellt med inredningsdesign. Det ska vara en plats där branschfolk kan mötas för att skaffa sig nya kunskaper, arbeta med design- och produktutveckling- och göra affärer. På Inredia Tibro lägger en person uppskattningsvis 60-70 % av sin arbetstid på samordning kring entreprenörskap och utbildningarna.

Strukturella resurser i Tibro är ett samarbete med Nyföretagarcentrum Skaraborg och i liten omfattning även Drivhuset Skaraborg.

Samtal med Nyföretagarcentrum ger att även de ser att det är mycket praktiska frågor som kommer upp i rådgivningssamtalen. "Hur ska jag kunna ta betalt" är en central frågeställning.

Nyföretagarcentrum bekräftar bilden av att man behöver introducera entreprenörskapsbegreppet tidigt i utbildningarna och utveckla det succesivt. Personalen på Nyföretagarcentrum tror att man skulle kunna ännu bättre stöd åt studenterna om man haft fler schemalagda timmar. Arbetssättet de har att arbeta med studenternas affärsplan är en process som gärna skulle kunna få ta ännu mer tid. Även mer tid för individuell rådgivning hade varit önskvärt, de ser dock inte behovet av att vara på plats utan tycker att rådgivning via telefon och mail fungerar bra.

Utvecklingsresurs entreprenörskap, behov och nuläge

I syfte att kunna bygga upp en lokal struktur för entreprenörskap har, utifrån en process med styrgruppen, ett antal aktiviteter identifierats.

Här redovisas hur nuläget ser ut på de respektive utbildningsplatserna utifrån dessa aktiviteter.

	Mariestad	Steneby	Tibro
Stödja personalen i arbetet med att inkludera företagande i de olika utbildningarna och bistå med kontaktnät. Underhålla detta arbete och inspirera	Finns ej. (Arbetsmarknadsdagarna har tidigare genomförts men inte 2015/2016)	Via Mötesplats Steneby jobbat med entreprenörskapsdagarna. Även hjälpt lärare med kontakt med Coompanion och tagit hjälp av deras utbildningar.	Finns ej

Vara bollplank på skolan i frågor kring företagande	Via Drivhusets uppdrag	Ja via Mötesplats Steneby	I viss mån via Inredia då studenterna tar kontakt om sina Lia Lärare och utbildningsledare på Hantverkscentrum
Arrangera utbildning för pedagogisk personal (Steneby, Tibro och Mariestad i samverkan)	Finns ej	Finns ej	Finns ej
Bygga upp och samordna ett nätverk av förebilder/tidigare studenter/goda exempel som kan agera som mentorer likväl som att genomföra gästföreläsningar med inriktning på företagande. Arrangera träffar/erbjudanden om t.ex. utb. till denna grupp	Finns ej	Lärarna har sådana informella nätverk	Informellt via Inredia
Anordna inspirationstillfällen kring företagande och skolans utbud kring företagande, t.ex. i arbetsmarknadsdag eller via tävling (ex. Drivhuset 24 eller Creative Business Cup)	Arbetsmarknadsdagarna	Entreprenörskapsveckan och Drivhuset 24	Drivhuset 24 och Snickarens dag
Kommunikation med studenterna kring företagande	Via Drivhusets uppdrag	Via Coompanions uppdrag	Via Nyföretagarcentrums uppdrag

Avtala med och "Utbilda" rådgivare. Kontinuerlig kvalitetssäkring, t.ex. genom eget deltagande och genom att fånga upp åsikter i nätverk för "student-företagare"	Finns ej	I viss mån via Mötesplats Steneby	I viss mån via Inredia
Samordna ett nätverk av "student-företagare" på skolan	Finns ej	Finns ej	Finns ej
Bedöma ansökningar om lokaler + idécheckar	Finns ej	Via Mötesplats Steneby	Finns ej
Vara en länk mellan lokalsamhället och studenterna. Lokalt kontaktnät. Skapa sammanhang med företag och platsen	Finns ej	Via Mötesplats Steneby	I viss mån via Inredia
Delta aktivt i och stimulera samverkan mellan Steneby, DaCapo och Inredia	Finns ej	Finns ej	Finns ej
Extern dialog, prata med företag och branschråd	Hantverkslaboratoriet har detta i sitt uppdrag	I viss mån via Mötesplats Steneby	Via YH-utbildningarna

Omvärld

Slöjd och Byggnadsvård. Västsveriges centrum för hållbarhet och sunda material.

Centrat har funnits på Nääs i Lerums kommun sedan 1990 då portarna till Byggnadsvård Nääs slogs upp – landets första byggnadsvårdscentrum. I samverkan med Slöjd i Väst utvecklades verksamheten ytterligare och under 2011 bytte namn till Slöjd & Byggnadsvård. De erbjuder allmänheten tips om duktiga hantverkare och hjälp med att hitta bygg- och slöjdmaterial som varuhusen tror inte finns.

Ett **branschråd för byggnadsvård** har nyligen startats och kommer kunna vara en samarbetspartner för det nya utbildningskonceptet.

Innovatum ACT-nätverk, Trollhättan. ACT står för All Creators Together, och är vad satsningen handlar om, att samla kreatörer. ACT är Innovatums mötesplats för kreativa näringar. Kortfattat innebär det att ACT erbjuder kreativa lokaler, arrangerar kul och utvecklande aktiviteter och samlar sköna människor. Detta nätverk är för tillfället inte aktivt.

Utmaningar

Det är tydligt att en utmaning är att få till den nödvändiga lokala strukturen för entreprenörskap. Det finns ett behov av samordning och helhetssyn och ett ansvar att driva frågorna kring entreprenörskap. Här finns ett resursbehov som behöver lösas. Det är också viktigt att skapa ett tydligt mandat och en tydlig rollfördelning mellan befintliga utvecklingsresurser och en gemensam agenda.

Det finns en önskan på alla tre platserna att tydligare hitta kopplingar mellan utbildningarna och respektive plats. En del i detta är att väva in uppgifter i utbildningarna som är kopplade till platsen, en annan del handlar om att ge praktiska förutsättningar för några studenter att efter avslutade studier utveckla ett företagande på platsen.

Under förstudien har ett samarbete mellan Tibro, Mariestad och Steneby påbörjats och alla parter upplever att det finns stor potential i att utveckla det vidare. Då måste frågan kring tid för samarbete/utbyte mellan platserna avsättas och det regionala perspektivet måste också ingå i uppdraget kring samordning.

Validering

Förstudien har också mycket övergripande behandlat frågan kring validering av hantverksyrken. Framförallt Tibro har tidigare erfarenhet av validering och Mariestad och Steneby har deltagit i diskussioner i frågan.

Nuläge

Mariestad

I Mariestad följer och medverkar Hantverkslaboratoriet i utvecklingen av relevanta provbestämmelser för hantverksproduktion i dagens arbetsliv och för kulturmiljövårdens behov. Flera hantverksyrken så som restaureringstimmerman, bygghantverkare, byggnadssnickare, byggmästare, restaureringsmurare samt traditionellt måleri har varit upp till diskussion och bearbetning med branschföreningarna inom kulturmiljövården. Det finns ett stort behov hos både beställare och hantverkare att utveckla mästarbrev som visar på kompetens för kulturmiljösektorns behov inom traditionella hantverk. Hantverkslaboratoriet jobbar idag med genomförandet av två typer av prov. Konventionell murare (i samverkan med Sveriges byggindustrier) och trädgårdsmästare i historiska anläggningar. Den här typen av valideringar behöver också samordnas med de europeiska standards som nu tas fram inom kulturvårdsfältet.

Steneby

Steneby har under våren fört samtal med Arbetsförmedlingen kring validering av kunskaper inom det fält som Steneby arbetar i. I våra samtal med Arbetsförmedlingen har det framkommit ett stort behov av att kunna validera kunskaper inom konst, konsthantverk, hantverk och design. Steneby har för avsikt att under hösten 2016 fortsätta arbeta med frågan.

Tibro

I Tibro finns erfarenhet av validering. De har totalt genomfört 8 valideringar till tapetserare, bildhuggare och möbelsnickare. I dagsläget finns inget avtal med Arbetsförmedlingen kring fortsatta valideringar.

En valideringsprocess består av nedanstående 6 steg:

Del 1: Före valideringen görs en självuppskattning i intervjuform. Tolk närvarar. Tillsammans utformas ett dokument som beskriver tidigare utbildning/arbetslivserfarenhet/formell/informell kompetens och språkkunskaper. Man preciserar också tillsammans vad tidigare hantverkskunskap består i och tar fram en tydlig beskrivning av vilka arbetsmoment som då har ingått och beskriver också hantverkstekniker, material, produkter mm så detaljerat som möjligt. En beskrivning görs också av hur yrkesplanerna ser ut inför framtiden. Hantverkscentrum har tagit fram en "glosbok" med de vanligaste fackorden att utgå ifrån. I vissa fall kan valideringen åtföljas av kompletterande utbildning för att nå önskad kompetens.

Del 2: Ett program tas fram med utvalda arbetsmoment utifrån hantverkets tradition, validandens nivå och önskemål. En tid sätts för arbetsperioden, t ex 4 veckor, det kan variera. Underlaget innehåller en matris där läraren gör bedömning på de olika momenten utifrån en skala med tillhörande kommentarer. Man tittar på dessa kriterier: Grad av Problemlösning, Snabbhet, Noggrannhet och Produktens slutliga helhetsintryck.

Del 3: Validanden genomför arbetsmomenten på plats i verkstaden och läraren följer och dokumenterar arbetet utifrån matrisen.

Del 4: Efter arbetsperioden görs en sammanställning; ett utlåtande över validandens yrkeskompetens inom aktuellt hantverksyrke. Sammanställningen beskriver vilka arbetsmoment som genomförts, själva bedömningen samt ev. rekommendationer gällande kompletteringar.

Del 5: En uppföljning görs på det inledande samtalet i del 1. En tolk närvarar. Allt underlag, tillverkade alster och skriftliga beskrivningar och bedömningar från lärare och validand går noggrant igenom så att validanden får en klar bild av hur valideringen gått och vilken kunskapsnivå man visat i arbetet.

Del 6: Det görs en slutlig bedömning utifrån en femgradig skala:

1. Saknar helt kompetens
2. Icke godkänt resultat
3. Godkänt resultat
4. Väl godkänt resultat
5. Mycket väl godkänt resultat

Vid minst godkänt resultat så delas ett intyg ut: Validering inom aktuellt hantverksyrke + rubriker på genomförda arbetsmoment.

Lernia i Tibro har i ett tidigare projekt utbildat valideringstolkare.

Trä- och möbelföretagen (TMF) tillsammans med GS-facket genomför ett projekt för att beskriva vilka kompetenser som behövs inom industrin. När kompetensbeskrivningarna är klara ska hjälpmedel tas fram för att kunna validera att en person har de kunskaper som krävs för en specifik yrkesroll. Målet är ett webbaserat system som kompletteras med praktiska prov. Föregångare till detta projekt har varit genomförande av Industriteknik BAS, validering av industriell baskompetens. Även om detta projekt har industriell inriktning borde kunskap och erfarenheter kunna ligga till grund för motsvarande diskussion inom hantverksyrken.

Omvärld

Validering Väst ska vara en gemensam stödplattform för valideringsverksamhet i Västra Götaland som drivs av Västra Götalandsregionen och kommunalförbunden i Västra Götaland. Under 2016 är prioriteringarna:

- Att skapa förutsättningar för att nyanlända på ett bra sätt kan få sin reella kompetens synliggjord och dokumenterad.
- Utveckling, implementering och spridning av branschvalideringsmodeller. Anpassning så att de fungerar på ett bra sätt även för nyanlända är viktigt. Samverkan kommer att ske tillsammans med bl.a. följande branscher; Vård&Omsorg, Hotell&Restaurang, Detaljhandeln, Måleri och Bygg.
- Skapa förutsättning för validering och kompetensutveckling för personer som har eller avser att nå en reell kompetens som inte på ett bra sätt går att bedöma mot svenska skolsystem eller branschkrav. Bland annat skall KUB-modellen utvecklas, implementeras och spridas.
- Stödja Valideringsdelegationen i deras uppdrag.
- Stödja Myndigheten för yrkeshögskolan i deras regeringsuppdrag gällande standard för branschvalidering.
- Projekt Yggdrasil. Samnordiskt valideringsprojekt.
- SeQF. Den nya nationella referensramen för kvalifikationer.

Utmaningar

Under förstudien har vi inte kunnat fördjupa oss på samma sätt i frågan kring validering. Vi har dock upplevt att det finns ett stort behov av validering framöver men också en otydlighet kring aktörer och roller. De tre platserna i förstudien har också sett att de genom sin samlade kompetens skulle kunna erbjuda validering inom ett stort antal hantverksyrken. En förutsättning för det är att ett arbete kan genomföras för att kompetensmässigt och strukturmässigt bygga upp något som i så fall skulle kunna bli ett nationellt centrum för validering av hantverksyrken.

Slutsatser av förstudien

Själva arbetet med förstudien och arbetssättet med återkommande träffar med ett antal deltagare från respektive plats blandat med kunskapsinsamling har lett till en ökad helhetsbild om vad som görs i nuläget kring entreprenörskap på utbildningsorterna och att en större grupp har blivit involverad i arbetet kring entreprenörskap. När det gäller validering av hantverksyrken har arbetet inte kommit lika långt inom ramen för förstudien. Vi har mest fokuserat på att identifiera aktörerna och hur nuläget ser ut på de tre platserna.

Entreprenörskap

Förstudien har visat att det finns ett uttalat och belagt behov av mer entreprenörskap kopplat till utbildningarna från tidigare studenter och även från de samarbetspartners som idag möter studenterna. Det finns ett uttalat intresse från utbildningsplatserna likväl som Västra Götalandsregionen att fördjupa arbetet kring entreprenörskap ytterligare.

De viktigaste slutsatserna kring entreprenörskap som också ett fortsatt arbete kan bygga vidare på är:

Verktyg

- Det finns inget uttalat uppdrag kring entreprenörskap från fakulteten för högskoleutbildningarna
- När förståelsen kring begreppet entreprenörskap fördjupas visar det sig att det finns inslag av entreprenörskap i utbildningar, men ett helhetsgrepp saknas. Det finns också resurser i form av många lärare som är egenföretagare.
- Högskoleutbildningarna och YH-utbildningarna skiljer sig till stor del åt både i innehåll och i möjlighet till att kunna påverka innehåll. Därför behövs framåt olika processer.

Verkstad

- Det finns behov av helhetssyn och samordning för att få bättre effekt på de insatser som gör. Det vore rimligt att utgå från vad som görs inom utbildningarna och komplettera detta.
- Det finns potential i att arbeta mer med studenterna och de lokala företagen och organisationerna
- Det finns behov av att utveckla mer konkreta och branschspecifika arbetssätt för att utveckla entreprenörskap och som är tillämpbara både under och efter studietiden

Lokal struktur för entreprenörskap/platsutveckling

- Det finns ett behov av en samordningsresurs för att kunna hålla ett helhetsgrepp kring frågan om entreprenörskap och också koppla det till platsutveckling
- Det finns ett behov av tydliga mandat och rollfördelning mellan olika aktörer och också gemensamma målsättningar för platserna kopplat till entreprenörskap
- Det finns mycket potential i ytterligare samarbete och kunskapsutbyte mellan de tre utbildningsplatserna och möjligheter att framåt skapa gemensamma lösningar

Validering

Utbildningsplatserna har identifierat ett behov av att djupare utreda utbildningsplatsernas roll i validering och en möjlighet att utveckla ett gemensamt arbetssätt kring validering av hantverksyrken. Ett angreppssätt skulle kunna vara att identifiera något yrke med behov av validering kopplat till respektive utbildningsplats och sedan genomför en mycket praktisk pilot med ett lärande genom praktisk tillämpning.

Vi har också konstaterat att det pågår eller initieras många insatser i regionen när det gäller validering. Efter samtal med Västra Götalandsregionen ser vi för tillfället inga möjligheter att fördjupa arbetet ytterligare utan det får i mån av utrymme drivas inom ordinarie verksamhet med fokus på att koppla sig samman med andra aktörer såsom Validering Väst.

Utbildningsplatserna ser fortfarande en möjlighet i att utveckla ett gemensamt arbetssätt och håller varandra uppdaterade och försöker hitta ingångar till ett fortsatt samarbete.

Förslag på mål

Genom processen med förstudien har målbilden lyfts fram flera gånger. De mål som projektgruppen har uttryckt att man bör arbeta utifrån i det fortsatta arbetet är sammanställda nedan. Dock har inga målvärden formulerats kring effekter eftersom det behöver föregås av ett arbete med nuläge.

Effektmål

XX % av studenterna från YH-utbildningarna/högskoleutbildningarna har startat eget företag tre år efter studierna

XX % av de nystartade företagen finns kvar fem år efter starten

xx % av företagen startas i kommunen där utbildningarna arrangeras

Xx % av studenterna jobbar inom sitt verksamhetsområde fem år efter examen

Xx % av studenterna deltar i aktiviteter kring företagande/har fått ökad kunskap om företagande under studietiden

Metodmål

Det framgår tydligt i samtliga utbildningar i vilken omfattning entreprenörskap ingår

På utbildningarna finns ett etablerat samarbete med omvärlden utifrån ett entreprenörskapsperspektiv (företag, potentiella uppdragsgivare, innovationsstödjare)

Kopplat till samtliga utbildningar erbjuds möjlighet att öva på entreprenörskap i praktiken

På de tre platserna finns en robust struktur för att stödja entreprenörskap som består av utvecklingsresurs, moment i utbildningarna, rådgivning kring företagande, inspiration kring företagande, aktiviteter/lokaler för nyblivna företag

Entreprenörskapskoncept

Utifrån förstudiens kartläggningar, processer i styrgrupp och projektgrupp samt löpande kommunikation med Västra Götalandsregionen har en utvecklingsplan framåt utkristalliserat sig. Förstudien har identifierat åtgärder som är tänkta att ingå i ett treårigt pilotprojekt för att testköra ett gemensamt entreprenörskapskoncept. Här är målbilden att kunna sjösätta ett sådant projekt sommaren 2017. Förutsättningen är att finansiering kan samordnas mellan lokal, delregional, regional och nationell nivå.

1. Synliggöra entreprenörskap i befintliga utbildningar och kvalitetssäkra innehållet
2. Påbyggnadsutbildning inom entreprenörskap
3. Struktur för och kvalitetssäkring av stödaktiviteter för entreprenörskap som utförs utanför utbildning. Ett tillvägagångssätt kan vara en metod för ”student-företag”, hur man kan driva företag med stödstrukturer under studietiden
4. Arbetsätt kring att stimulera koppling till platsen, t.ex. idécheckar och uthyrning av verkstadsplatser
5. Mentorskapsprogram
6. Utveckla en modell/koncept där man kopplar samman studenter/alumner till efterfrågan från marknaden.
7. Strukturerat arbete med alumner för att utveckla ett ambassadörskap för platserna
8. Kreativ tillväxtmiljö för tidigare studenter, t.ex. i form av lokaler, rådgivning, nätverk
9. Organisation för utvecklingsresurs för entreprenörskap
10. Utvärderingsstruktur

Fördjupad förstudie

För att ligga i fas med det nya program för KKN som utarbetas av Västra Götalandsregionen för perioden 2017-2020 och för att hinna etablera ett större projekt med fler samarbetspartners och bredare finansiering men ändå inte tappa tempo i det arbete som påbörjats förslås att arbetet går vidare i form av en fördjupad förstudie. Projektgruppen har då valt ut ett antal åtgärder, som sedan kan utgöra en grund för ett kommande större pilotprojekt.

Tidplanen för den fördjupade förstudien är oktober 2016-juni 2017 och extern finansiering kommer att sökas. Allt arbetet ska ske i fortsatta samverkan mellan de tre platserna. Parallellt med aktiviteterna nedan sker ett arbete av projektgruppen och projektledaren med att utveckla och finansiera det projekt som ska utgöra plattform för de kommande tre årens arbete.

De aktiviteter som projektgruppen valt att prioritera för fördjupning i ett första steg är:

Verktyg

- Rangordna entreprenöriella inslag i högskoleutbildningarna och även tydliggöra var det inte ska ingå. I detta arbete ingår även hur man kan använda kursmål/kursguider och hur praktikperioder kan stödja entreprenörskap. Detta arbete är en förutsättning för att kunna avgöra på vilket sätt entreprenörskapet kan stärkas framöver.
- Fördjupade diskussioner på YH-utbildningarna i Tibro och Steneby hur man ytterligare kan sätta entreprenörskap och innovation i fokus för att stärka utbildningarna. Även en diskussion kring hur entreprenörskapskurserna inom YH-utbildningarna skulle kunna tillgängliggöras för övriga studenter på utbildningsplatserna.

Verkstad

- Utforma ett koncept för ”studentföretagande” där studenten startar ett eget företag under studietiden och utifrån det erbjuds företagartutbildning, personlig handledning, en rådgivare/mentor och ett nätverk av studentföretag på skolan
- Utforma ett inkubatorkoncept som kan genomföras gemensamt av de tre utbildningsplatserna utifrån pilotprojektet Slöjdinkubatorn och med inspiration från andra program som Pop-up InQbator, Kreatör+ och KNEP

Lokal struktur för entreprenörskap/platsutveckling

- Lokala processmöten om hur samarbetet mellan de externa stödstrukturerna, utbildningsplatserna och kommunerna på respektive plats ska formuleras.
- Metodutveckla en kreativ tillväxtmiljö för hantverksyrken för tidigare studenter, dvs en struktur för hur utbildningsplatserna kan erbjuda en fysisk utvecklingsmiljö för att starta och bygga upp företag. Åtgärden innehåller också att arbeta igenom praktiska frågeställningar för att sedan kunna sjösätta en sådan under ett pilotprojekt.
- Arrangera ett seminarium om platsutveckling kopplat till KKN
- Arbeta fram nulägen utifrån målformuleringarna i denna förstudie och bygga upp en struktur för hur dessa återkommande ska kunna utvärderas.

Referenser

Muntliga

Drivhuset Skaraborg: Veronica Tigerberg, Jonas Hedin

Coompanion Väst Fyrbodals: Ann Uggla Flodin

Nyföretagarcentrum Skaraborg: Ann Catrin Jönsson

Slöjd- och byggnadsvård Västsveriges centrum för hållbarhet och sunna material: Björn Ohlén

ADA: Rasmus Heyman

Intervjuer med programansvariga Anna-lill Nilsson, Maria Sjöstrand, Rasmus Malbert, Tobias Birgersson på HDK Steneby och Eva Gustavsson, Institutionen för Kulturvård, Göteborgs universitet

Intervjuer med tidigare studenter

Samtliga som ingår i projektgrupp för förstudien

Skriftliga

Pilotsatsning på inkubatorer i Kulturella och kreativa näringar Utvärdering, 2013

<http://sisp.se/om-inkubatorer>

Entreprenörskapsutbildning – från ABC till PhD. Entreprenörskapsforum, 2013

Innovationssystemet i Västra Götaland , en analys av utbud och efterfrågan. Rapport Tillväxt och utveckling 2008:2

Powerpoint med presentation av innovationssystem Skaraborg från Skaraborgs Kommunalförbund

Powerpoint med presentation av innovationssystem Skaraborg från Fyrbodals Kommunalförbund

Hemsidor för inkubatorer i Västra Götaland

Kursplaner från ingående utbildningar

Bilaga 1. Frågor till f.d. studenter

Vi har frågat 10 f.d. studenter från Göteborgs Universitet, Mariestad och 2 från Steneby om vad de saknat inom ramen för sin utbildning/kringaktiviteter kopplat till entreprenörskap.

Driver du eget företag idag?

9 av 12 har eget företag

Vilket stöd från det offentliga har du saknat?

- Information och vägledning om försäkringar, marknadsföring mm. Inblick i hur branschen fungerar.
- Ekonomiskt stöd, Starta-eget-bidrag hade varit bra.
- Kanske någon form av mentor de första åren
- Jag skulle framför allt vilja ha utbildning om hur man driver ett företag, samt att jag skulle erbjudas event där jag får ett större kontaktnät.
- Kanske en "mentor" som man kan ringa och ställa dumma frågor till.
- Företagsekonomi
- Något mer relevant för de kreativa näringarna, vi har andra ingångsvinklar kontra andra produktionsföretag eller säljande företag.
- Enskilt stöd hade varit en stor hjälp. Konkret stöd anpassat till de transaktioner som är typiska för den typen av företag, i mitt fall snickeri/formgivning.
- Det hade varit enormt bra att få följa under ett helt räkenskapsår, alltså från uppstart till första deklaration.
- Stöd i hur man fakturerar hade också varit bra
- Ekonomiskt stöd är så klart också alltid en stor hjälp
- Mentor

Vad saknade du inom ramen för din utbildning?

- Saknade en kurs som var inriktad på företagande inom trädgårdsbranschen.
- En bättre inblick i vilka yrkesroller man kunde förväntas klara av efter avslutad utbildning. Det beror naturligtvis på personens tidigare yrkeserfarenhet, men det var otydligt på vilken nivå man kunde söka jobb.
- Svårt att få plats inom utbildningen, kanske som en möjlig efterutbildning tillsammans med folk som jobbar som jag gör idag
- Kanske ett lite prat och exempel på hur man kan jobba som egenföretagare och att man fick en förklaring om hur branschen fungerar.
- Kontakter inom byggnadsvården i mitt område men jag fick det genom att Almi handplockade en fd Dacapostudent som min mentor.

- Vi läste en starta eget kurs på frivillig basis på kvällarna. Ett stort plus givetvis om den låg i kursutbudet. Sen tror jag att man många gånger fokuserar helt på ekonomi, bokföringen. En närmare titt på tex vilka tillstånd behövs, vilka har hand om vad, osv ... kunde varit nyttigt också.
- Företagsekonomi, företagsverksamhet, nätverkande
- Tex Basal företagsekonomi då vi är ansvariga för vår bokföring även om vi ofta lejer bort den biten.
- Det svåra är att jag under utbildningen inte förstod hur viktig den här biten var. Så jag tror att det handlar om att få in det här tidigt, som en obligatorisk del (tror att det var mest frivilligt för oss och då "vann" alltid skolprojekten när det kom till att prioritera i tid). Det var som att jag inte identifierade mig med att vara "entreprenör." Så jag tror kanske att möjligheterna fanns, men att jag och många av mina studentkompisar inte tog tillvara på den, och då kanske mer fokus kan läggas på att synliggöra att det är den här typen av stöd som gör att glappet mellan studier och yrkesverksam känns mindre skrämmande.
- Kanske fler besök hos relativt nystartade som ärligt berättar vilka utmaningar man ställs inför, så att studenterna blir mer motiverade att lära sig via de kurser/föreläsningar som erbjuds.

Vill du veta mer, kontakta: Charlotte Backman
www.hushallningssallskapet.se/skaraborg | 0511-248 72 |
charlotte.backman@hushallningssallskapet.se

